

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Daniela ŠAVLE

**ODNOS ČLOVEKA DO PSOV PASME
ROTTWEILER**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

Domžale, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Daniela ŠAVLE

ODNOS ČLOVEKA DO PSOV PASME ROTTWEILER

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**THE ATTITUDE OF MEN TOWARD DOGS OF BREED
ROTTWEILER**

GRADUATION THESIS
University studies

Domžale, 2014

Z diplomskim delom končujem univerzitetni študij zootehniko. Opravljeno je bilo na Katedri za znanosti o rejah živali Oddelka za zootehniko Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Podatki o lastnikih psov pasme rottweiler so bili pridobljeni v Ambulanti za male živali Lara v Izoli.

Komisija za študij 1. in 2. stopnje Oddelka za zootehniko je za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Ivana Štuhca.

Recenzent: prof. dr. Peter Dovč

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. dr. Andrej LAVRENČIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Mentor: prof. dr. Ivan ŠTUHEC
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Recenzent: prof. dr. Peter DOVČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Daniela Šavle

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	UDK 636.7(043.2)=163.6
KG	psi/pasme/rottweiler/lastnosti/ankete/Slovenija
AV	ŠAVLE, Daniela
SA	ŠTUHEC, Ivan (mentor)
KZ	SI-1230 Domžale, Groblje 3
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko
LI	2014
IN	ODNOS ČLOVEKA DO PSOVS PASME ROTTWEILER
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	VII, 25 str., 8 sl., 16 vir., 1 pril.
IJ	sl
JJ	sl/en
AI	V ambulanti za male živali Lara v Izoli smo dobili naslove 23 lastnikov psov pasme rottweiler. Izdelali smo poseben anketni vprašalnik in jim ga poslali. Dobili smo 19 izpolnjenih vprašalnikov, iz katerih smo povzeli mnenje lastnikov o psih pasme rottweiler. Ti so ljubeznivi do vseh članov družine, do otrok pa nežni in igrivi. Potrebujemo takšno okolje, ki jim omogoča veliko gibanja. Lahko bivajo skupaj z mačko ali drugo domačo živaljo. Če so napadeni od drugih psov, postanejo agresivni. Pri izkušenem lastniku je pes pasme rottweiler umirjen, pogumen, družaben in dober čuvaj. Je tudi dominanten in zaščitniški, zato je zanj primeren le izkušen lastnik.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
DC UDC 636.7(043.2)=163.6
CX dog/breeds/rottweiler/characteristics/questionnaires/Slovenija
AU ŠAVLE, Daniela
AA ŠTUHEC, Ivan (supervisor)
PP SI-1230 Domžale, Groblje 3
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Animal Science
PY 2014
TI THE ATTITUDE OF MEN TOWARDS DOGS OF BREED ROTTWEILER
DT Graduation Thesis (University studies)
NO VII, 25 p., 8 fig., 16 ref., 1 ann.
LA sl
AL sl/en
AB We got the addresses from owners of dogs of breed rottweiler in the clinic for small animals Lara in Izola. We got the adressess of 23 owners. We made a special anonymous questionnaire and sent it to the rottweiler owners. We got 19 questionnaires returned from which we had surveyed, the attitude of rottweiler owners towards their dogs. Rottweilers are kind with family members and gentle and playful with children. Rottweilers need to live in a environment in which they have enough space to run free. They can live with cats or other domestic animals. They show aggresion to other dogs if they are attacked from them. With the experienced owner the dog of breed rottweiler can be peaceful, brave, sociable and a good guard. He can also be dominant and protective and that is why the breed rottweiller is recommended to owners with experiences with the breed.

KAZALO VSEBINE

	str.
KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	IV
KEY WORDS DOCUMENTATION	V
KAZALO VSEBINE.....	VI
KAZALO SLIK.....	VII
KAZALO PRILOG	VII
1 UVOD	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 SOŽITJE PES-ČLOVEK	2
2.2 PES IN DRUŽINSKI ČLANI	6
2.2.1 Pes in otrok.....	7
2.3 NABAVA PSA.....	8
2.4 ODNOS PSA DO DRUGIH ŽIVALI	9
2.5 AGRESIJA	9
2.6 SISTEMATIKA PASEM PSOV	10
2.6.1 Sistematika po obliki telesa oz. morfološka sistematika	10
2.6.2 Biološka ali zoološka sistematika	10
2.6.3 Uporabna sistematika	11
2.6.4 Sistematika FCI	11
2.6.5 Ostala sistematika.....	11
2.7 PASMA ROTTWEILER.....	11
2.7.1 Anatomske značilnosti.....	14
2.7.2 Dolgoživost	16
3 MATERIAL IN METODE	17
3.1 OBMOČJE IN ČAS RAZISKAVE.....	17
3.2 LASTNIKI PSOV	17
3.3 PSI	17
3.4 METODA PRIDOBIVANJA PODATKOV	17
4 REZULTATI IN RAZPRAVA.....	18
5 SKLEPI	23
6 POVZETEK.....	24
7 VIRI	25
PRILOGA	

KAZALO SLIK

	str.
Slika 1: Rottweiler (foto: D. Šavle)	12
Slika 2: Mladič rottweilerja (Hočevar in Marš, 2007)	13
Slika 3: Rottweiler – krepak in postaven (foto: D. Šavle)	15
Slika 4: Rottweiler z nekupiranim repom (foto: D. Šavle)	15
Slika 5: Rottweiler s kupiranim repom (foto: D. Šavle)	16
Slika 6: Odnos psa pasme rottweiler do otroka	19
Slika 7: Odnos psa pasme rottweiler do mačk	20
Slika 8: Odnos pes pasme rottweiler – tuj pes	21

KAZALO PRILOG

Priloga A: Vprašalnik lastnikom psov pasme rottweiler

1 UVOD

Sožitje med psom in človekom se spleta že tisočletja. Od davnine sta človek in pes nerazdružljiva prijatelja. Že Egipčani so bili tako navezani na psa, kot smo mi danes v moderni civilizaciji. Pes ni imel samo uglednega mesta v hišah in palačah, marveč so v mnogih mestih uredili tudi posebna pokopališča za pse. Ko je človek pričel udomačevati mladiče divjih psov, so se ti napol ukročeni psi pridružili človeku v boju za preživetje. Psi so mu pomagali loviti. Že v Egiptu so šolali pse za športne namene. Pes velja za najstarejšega in najzvestejšega človekovega prijatelja in pomočnika. Odkar ga je človek udomačil, je njegov prijatelj, ki ga spremlja ves čas in vsepovsod. Zato ne čudi dejstvo, da se človek trudi izboljšati njegov značaj ter ga izuriti za še boljšega pomočnika.

Skozi čas je človek vzredil različne pasme psov. Psi nekaterih pasem so bili namenjeni za pomoč pri delu, lovu, drugi kot čuvaji, tretji pa kot psi za druženje. Prav na tak način so psi določenih pasem pridobili zanje značilne lastnosti, npr. lovski psi so razvili odličen čut za sledenje divjadi, psi čuvaji agresiven izgled in močan ugriz. Tako si je lahko vsak posameznik izbral psa glede na lastnosti pasme in seveda glede na vlogo, ki naj bi jo izbrani pes imel v njegovem življenju. Sčasoma pa so se ljudje začeli odločati za nakup psa ne glede na to, ali bo služil namenu, za katerega je bil zrejen. Ljudje so se odločali glede na prvi vtis, koliko jim je pes všeč po zunanosti. Problem se je tako pojavil, saj so nekateri psi, ki so bili vzrejeni kot delovni psi in potrebujejo izkušenega ter dobrega vodnika, znašli v rokah ljudi, ki ne poznajo značilnosti pasme. Tako s psom niso bili zadovoljni, saj ga niso znali obvladati ali pa so ga uporabljali za napačne namene, npr. ustrahovanje. Na ta način so se med ljudmi hitro razširili predsodki in nastali so stereotipi, značilni za posamezne pasme. Takim stereotipom bolj verjamejo ljudje, ki niso nikoli imeli stikov s psom, zato dajejo velik pomen genetiki, ne pa tudi okolju (zgodnja socializacija, šolanje, skrb za psa). Znan je sloves pitbulov, rottweilerjev, dobermanov in še nekaterih. Pred časom, ko se kinologi še niso intenzivno ukvarjali s samo psihologijo in pravilno vzgojo psa, so bili predsodki do teh pasem še posebej izraziti. Še danes, sploh v medijih predstavljajo pse teh pasem kot agresivne in v njihovih člankih pretiravajo o njihovih napadih. Ljudje brez razmišljanja verjamejo, da so to napadalni in hudobni psi. Obstaja veliko dokazov, da se s pravilno vzgojo in ustreznim šolanjem psa katerekoli pasme da narediti odličnega družinskega psa in prijatelja, ki vam bo stal ob strani celo svoje življenje.

Namen diplomske naloge je prikazati odnos človeka do psov pasme rottweiler, ki slovijo kot napadalni psi. Cilj je dokazati, da je ne samo pri rottweilerjih, ampak tudi pri psih drugih pasem, za samo agresivnost kriv človek s svojim nepravilnim odnosom in slabim ravnanjem s psom.

2 PREGLED OBJAV

2.1 SOŽITJE PES-ČLOVEK

Z izpopolnitvijo raziskovanja domačih živali je postalo tudi vprašanje izvora domačih psov vedno bolj aktualno (Domanjko in sod., 1992). Zaradi izredne raznovrstnosti psov z ozirom na velikost, telesno konstrukcijo, obliko glave, odlakanost in barvo so se morali naravoslovci ukvarjati najprej z vprašanjem ali je izvor enoten ali ne. Starejši naravoslovci so zagovarjali stališče enotnega izvora, bili pa so tudi taki, ki so menili, da je treba izvorno obliko iskati pri že izumrlih divjih psih. Precej znanstvenikov je menilo, da sta prednika psa volk in šakal. Opirali so se namreč na morfološke in psihološke značilnosti volka in šakala, ki so identične in značilne tudi pri psih (brejost 60 do 63 dni, 42 zob, izvrstna čutila in duševne lastnosti). V novjšem času pa je med znanstveniki in kinologi prevladalo mnenje, da so psi nastali iz prapednika volka, razen nekaterih izjem.

Prazgodovinski človek je verjetno po naključju našel osamljenega volčjega mladiča in ga vzredil. V začetku je tako udomačenega psa gojil le zaradi želje po družbi in razvedrilu, ker ga pač še ni dovolj poznal in ga tudi ni znal drugače uporabiti. Šele sčasoma je ugotovil pri tem prapsu lastnosti, ki bi mu lahko koristile in dopolnile pomanjkljivosti takratnega primitivnega orodja. Divjega psa je človek udomačeval predvsem zato, ker je v njem odkril odličnega čuvaja in branilca, kasneje pa je potreboval njegovo pomoč pri lovu. V človekovih rokah je pes pokazal neverjetno sposobnost sprememb v telesnem in duševnem smislu. Z usmerjeno vzrejo so nastale najrazličnejše in najbolj ekstremne pasme psov, pa tudi psihološke lastnosti so bile okrepljene ali oslABLJENE. Pes se je moral duševno in telesno prilagoditi vsem mogočim okoliščinam in razpoloženju človeka. Skozi stoletja je bil naš zvest spremljevalec uporabljen kot čuvaj, lovec, bojni, vlečni, sanitetni, policijski pes itd. (Domanjko in sod., 1992).

Pred desetletji ni bilo v slovenskem jeziku praktično nobene sodobne literature o vzgoji psov, še posebej jih ni bilo iz psihologije teh živali ter o proučevanju vedenja pa sploh še ni bilo govora (Vreg, 1993). Šolanje je temeljilo na praktičnih izkušnjah starejših kinologov. Če je pes nekaj naredil, ga je dreser bolj ali manj močno potegnil za ovratnico, če pa je ubogal, ga je pohvalil. Tedaj psov niso šteli za visoko razvita živa bitja in niti razmišljali niso o motivaciji. Če si kaj več hotel vedeti o pseh, si moral poseči po tuji literaturi, kjer pa je bila po navadi obravnavana predvsem problematika matične dežele, saj narodi imajo zelo različen odnos do psov in psi imajo različno mesto in vlogo v družbi. Različni slovenski kinologi so se po Vregu (1993) osredotočili na samo sporazumevanje med človekom in psom. Pogosto se dogaja, da mora pes razumeti naše znake, mi pa njegovih ne in zaradi nerazumevanja pride do mnogih konfliktov, ki se kažejo v asocialnem vedenju psa, v popadljivosti, plahosti, zavrtosti.

Človeku je že v pradavnini uspelo udomačiti takrat še divje vrste psov (Zidar, 1987), to pa zato, ker je poznal njihove lastnosti in sposobnosti ter so mu bile le te v takratni razvojni

stopnji koristne in potrebne. Najprej je človek psa uporabljaj kot pomočnika pri lovu in čuvaja živine ter imetja. Z razvojem človekove duševnosti pa se je pojavila potreba po družbi, tako da kasneje človek psa ni imel več samo zaradi koristi, temveč tudi za razvedrilo. Vreg (1993) ugotavlja, da sožitje med psom in človekom ni od danes, temveč se spleta dolga tisočletja, saj sta pes in človek že od davnih časov nerazdružljiva prijatelja. Že Egipčani so bili tako navezani na svojega psa kot mi danes, kar kaže tudi dejstvo, da so v mnogih mestih uredili tudi pokopališča za pse. Egipčani so že 2000 pr. n. št. popolnoma obvladali vzgojo in šolanje psa, ohranjeni pa so tudi prikazi različnih pasem.

Pes je krdelna žival, kar pomeni, da potrebuje sposobnega vodjo (Pasji center, 2014). V nasprotnem primeru poskuša prevzeti vodilno funkcijo. Vodilna funkcija pripada vodji krdela, ki je suveren, vreden zaupanja, predvidljiv oziroma igra pravična in jasna pravila igre. Ko nas bo pes dojel kot dostojnega vodjo, ki je vreden spoštovanja, nam bo pripravljen slediti. Vodilna funkcija se ne pridobi s silo, pač pa se začne že v naši zavesti. V odnosu s psom ne smemo biti izgubljeni in nebogljeni. Psa in situacijo moramo imeti pod kontrolo, biti samozavestni, tudi ob ponavljajočih se težavah. Vsak dvom vase bo pes opazil in ga dojel kot nesposobnost vodje. Pes bo sledil navodilom vodnika, v kolikor bo v sledilni funkciji. V kolikor bo pes zaznaval in dojemal svojo vlogo kot vodilno, ne bo pripravljen slediti navodilom in ukazom človeka, razen mogoče ob podkupnini. Pravilna vloga psa je aktivni sledilec, kar pomeni, da je v šolanju aktiven in sodeluje, ve pa, da je človek vodja. Pes se mora v vlogi sledilca dobro počutiti, vodja pa mora biti hkrati tudi tankočuten, ljubeč in dobrosrčen. Sledilna vloga je za psa pomirjujoča, saj ima nekoga, na katerega se lahko zanese v stresnih situacijah in mu zaupa, da bo situacijo rešil in uredil. Tako se psu ni treba razburjati npr. zaradi drugih psov. Prinaša mu pa tudi pestrost življenja in svobodo. Ubogljivega psa lahko jemljemo s sabo na dopust, izlete, obiske... in ga na sprehodu lahko spustimo, saj mu bomo zaupali, da se bo spuščeno lepo obnašal in prišel na klic. Življenje z nevzgojenim psom, ki se ima za glavnega, je lahko prava nadloga, včasih celo nevarno. V skrajnem primeru lahko privede do psa, ki je popadljiv do vodnika in posledično celo do evtanazije psa.

Prav tako je tudi danes še veliko ljudi, ki si želijo psa zato, ker ga imajo radi, nekateri pa tudi zato, ker ga potrebujejo. Nemalo pa je tudi takih, ki si želijo psa iz drugih namenov, npr. ker je taka moda. Z njim se radi postavijo, malokateri lastnik pa se poglobi v duševnost in značaj psa, kljub temu da si ob sebi želijo imeti prikupno in zvesto žival. Treba je pač vedeti, da pes ni stvar, ampak bitje, ki si želi toplino, naklonjenosti in razumevanja in zato ni dovolj, če ustrezemo samo telesnim potrebam psa (hrana, telesna nega). Telo in duševnost sta tudi pri psu nerazdružljiva. Veliko ljubiteljev psov žal ne pozna duševnega zadovoljstva psa, predvsem zaradi pomanjkanja znanja, pa čeprav psa vzgajajo z ljubeznijo in veseljem. Največkrat mu pustijo, da lahko počne kar hoče ter ga tako samo razvadijo. Pes pa postane občutljiv in oblasten ter se vede nemogoče. Nemalo je tudi takšnih, ki pričakujejo, da se mora pes prilagoditi človeku, kar je nesmiselno. Pes se duševno ne more približati človeku, temveč je človek tisti, ki se lahko in se tudi mora

prilagoditi in iskati pot k razumevanju duševnosti psa in njegovega sklepanja (logike) ter se poglobiti v njegovo čutnost. Druge poti ni, saj pes ne misli in ne čuti kot človek (Zidar, 1987).

Zidar (1987) meni, da s preučevanjem vedenja psov dosežemo boljše rezultate, kot pa brez njega. Če logika ni poglobljena in objektivno večkrat empirično (z izkušnjami) preverjena, je naše reagiranje (odzivanje) na pojave oziroma dražljaje okolice lahko v celoti zgrešeno. Ti popačeni odnosi do splošne zakonitosti se pogosto odražajo kot kompleksi, predsodki in podobno, kar pri psih enostavno poimenujemo kot slabe izkušnje ali pridobljene napake v značaju. Vedenjska logika psa je osnova pravilne in preišljene vzgoje ter šolanja psa. Zato je za vsakega strokovnjaka za šolanje psov pomembno, da zna razčleniti vedenjske reakcije psa. Ker je vedenjska logika psa istovetna zakonitosti neposrednega okolja, simbolizirana primarno kot psihična lastnost psa in sekundarno kot značaj psa, je potrebno vedenjsko logiko vsebinsko razumeti kot spontano projekcijo tega okolja. Tako lahko razumemo vpliv okolja na določeno vedenje subjektov v njem, v našem primeru psa. Upoštevati moramo tudi vpliv okolja skozi generacije, ki se odraža kot osnova za naravno zasnovano psa in za neposreden oziroma sproten vpliv v času življenja psa, ki je ena od osnov za oblikovanje značaja psa. Vedenjska logika nam torej služi kot osnova za pravilno in objektivno razumevanje reakcij psa (vedenja), s tem pa nam jamči pravilno vzgojo in šolanje psa ter pravilno reagiranje v zapletenih situacijah.

Za pravo razmerje med psom in človekom je odločilna psihična lastnost, ki jo ima pes kot potomec divjega psa, ki je živel v krdelu. Psi, ki so bili v krdelu absolutno vdani, so priznavali svojega vodnika. To je bil tisti, ki je imel izredno razvita čutila in veliko fizično moč, saj si je le z brutalnostjo lahko pridobil avtoriteto. Kakor se je pes podredil vodniku krdela, tako se podredi človeku, ki ga je zredil in vodil, saj pes potrebuje vodnika in želi biti voden. Zaradi te lastnosti je človeku uspelo psa šolati in to uspešneje kot katerokoli drugo domačo žival. Vendar pa človek, če želi biti vodnik, ne sme pozabiti na svojo avtoriteto. Čim pes opazi, da je vodnik popustljiv, dobi nagonsko občutek, da je močnejši in da je on vodnik, človek pa njegov podložnik. Pes ni več poslušen in se ne pusti voditi ter se v takih primerih neredko človeku celo upre, zato moramo uporniku pokazati, da je bil njegov poskus zaman. Treba ga je fizično prepričati, kdo je močnejši in zato uporabiti primerno silo in ga kaznovati z zaušnico ali močnim potegom z ovratnico ter odločno ponavljati že znane vaje in s tem uveljavljati svojo voljo. To je po mnenju Zidarja (1987), edini trenutek, ko moramo svojega štirinožnega prijatelja brez obotavljanja udariti. Tako kljub udomačitvi živi pes še dalje svojo prvotno življenje, le da je vodjo krdela zamenjal človek, človekova družina krdelo, njegovi prijatelji pa člane krdela.

Pes ne razmišlja in ne čuti kot človek, zato je pri šolanju to treba upoštevati. Vede se izključno nagonsko, zato mu moramo omogočiti, da se lahko po izkušnjah (človekova sila ali pohvala na dejanje psa) vede, kakor mi želimo. Pri lastnikih, ki tega ne upoštevajo, so zelo pogoste težave pri odpoklicu. A to ni slabo vedenje psa, le dokaz, da v odnosu pes-

človek nekaj ni v redu. Veliko jih dela napako, ker psa tepejo, če so ga morali čakati predolgo. Tako pes v bližini človeka nima več občutka varnosti in topline, zato se ga lahko začne bati ter se ga izogibati. Torej moramo psa v vsakem primeru, ko pride k nam, pohvaliti, ne glede na to, koliko časa smo čakali. Če pa želimo, da bo pes na klic prišel k nam takoj, ga moramo na to navaditi, oziroma ga šolati (Zidar, 1987).

Pse načeloma šolamo po enotnem zaporedju in sistemu, vendar so določena odstopanja, ki jih zahteva različni značaj psov (Zidar 1987). Poznamo tri skupine značaja psov:

- psi s trdnim oz. močnim značajem (so svojeglavi in vzdržljivi, radi so neposlušni in se ne podredijo, zato je pri njih potrebna večja sila in odločnost, da postanejo dobri delovni psi in ne človek njihov podložnik)
- psi s srednjim oz. normalnim značajem (najlažje jih šolamo, ker imajo najmanj kompleksov)
- psi z mehkim značajem oz. občutljivi psi (ker so zamerljivi, moramo z njimi ravnati obzirno in potrpežljivo in ker so napake lahko usodne jih učimo dlje časa in počasneje).

Pri šolanju moramo upoštevati naravno zasnovo psa in posledice vpliva okolice, sicer nam šolanje ne bo uspelo in lahko psa pokvarimo. Samemu značaju se moremo posvetiti že pri vzreji, saj so posledice slabega značaja psa težave pri šolanju, za kar pa je kriv človek. Prav tako je lahko prezgodnje šolanje ena od usodnih napak, saj šolanje premladega, nedoraslega in duševno premalo razvitega psa povzroči, da pes postane popadljiv in plašljiv. Primeren začetek šolanja lahko kvečjemu določimo glede na trajanje razvojnih stadijev določene pasme. Za rottweilerja velja, da se šolanje lahko prične po 18. mesecu in sicer bolje mesec kasneje kot prezgodaj. Če je pes star že tri leta, ne moremo več pričakovati, da bo še dovolj svež in dojemljiv za začetek šolanja, lahko pa njegovo znanje in poslušnost še dopolnujemo (Zidar, 1987).

Žal mnogo ljudi misli, da so za svojega ljubljenca že storili vse najboljše, če delajo sledeče: razburjenega in neučakanega štirinožca privedejo na začetek vsakodnevnega sprehoda ali bolje rečeno, jih on privleče tja (Stariha Pipan, 2013). Spustijo ga iz vrvice in pes se, kot izstreljen s katapultom, zažene v neznanu, ne da bi še kaj pogledal proti svojemu gospodarju. Ta ga, če ima srečo, na koncu sprehoda spet ulovi in odvede domov. Na tem sprehodu je bil pes duševno popolnoma prepuščen sam sebi in si je poiskal zabavo, ki je vseč predvsem njemu, ne pa lastniku in sosprehajalcem: iskanje in zauživanje različnih neprijetno dišečih stvari ter valjanje po njih, preganjanje drugih psov in divjadi, skakanje na ljudi in mnogo drugega. Ob razgibavanju telesa ne smemo pozabiti na razgibavanje možganov, tako da zunaj vadimo različne vaje ter igre prinašanja in iskanja in sprehod bo potekal popolnoma drugače. Pes, ki se bo primerno razgibal tako telesno kot tudi duševno, bo zadovoljen in z njim bomo imeli malo težav.

Človek in pes sta dve živi bitji, ki se lahko odlično razumeta, čeprav pes lahko uporablja le neverbalno govorico, človek pa lahko uporablja govor, ki ga je razvijal več tisoč let. Vreg (1993) meni, da je kljub temu, »gospodar« v hiši pes in ne človek. Psi so prvotno bili človeku koristni kot čuvaji, varuhi, bojavniki in lovci. Tako, kot so jih stari Rimljani in Egipčani uporabljali za boj proti sovražnikom, jih današnji civilizirani narodi pošiljajo v vojne vrste z eksplozivom kot kamikaze. Prav tako je pes tudi danes delovno bitje (vodniki slepih, policijski in vojaški psi), predvsem ženske v velemestih jih uporabljajo kot spremljevalca, ki ji pomaga ustvariti bleščečo podobo veledame.

Znani angleški poznavalec domačih živali je ugotovil, da je rast velikih mest spremljalo tudi naglo naraščanje priljubljenosti psov kot domačih ljubljencev ali človekovih spremljevalcev. Prebivalci v mestih so čutili potrebo po neke vrste pristnem stiku z naravo in psi so bili kot nalašč, da zadovoljijo to človekovo potrebo (Morris, 1990). Nekateri menijo (Vreg, 1993), da psa nimamo le zaradi koristi, temveč tudi za razvedrilo, saj se človek ob psu vrne v svoje otroško obdobje in se s psom zapleta v razne igre, ki pomenijo drugačne vrste sprostitve, kot je športna igra: pozabimo na vse tegobe vsakdana, napetosti in stres izgine.

Pes v človeku okrepi samozavest, nekateri ljudje pa v psu vidijo celo drugega sebe (Messent, 1980). Pes za slepega človeka ni samo koristen vodič, temveč tudi izredno okrepi njegovo samozavest. Psihiatrične klinike v svetu so z velikim uspehom uporabile pse v terapevtske namene tako, da je pes postal dober prijatelj z duševnimi bolniki, saj pes ne zazna anomalničnega vedenja pacienta (Vreg, 1993).

Pes ni samo odličen spremljevalec na sprehodih, temveč pomaga premagati človeku plašnost pred komuniciranjem z drugimi ljudmi (Vreg, 1993). Švedski raziskovalci so ugotovili, da skoraj dve tretjini lastnikov psov pripisujejo svojemu psu, da jim je omogočil pogovor s tujim ali znanim človekom. Polovica anketirancev je izjavila, da jim pes pridobiva prijatelje, le pet odstotkov pa, da so si zaradi psa pridobili sovražnike.

2.2 PES IN DRUŽINSKI ČLANI

Klever (1991) navaja, da imajo psi pasme rottweiler radi svojega lastnika, vendar poskušajo postati vodja krdela. Ne potrebujejo veliko gibanja, vendar morajo živeti na vrtu ali pesjaku in niso primerni za v hišo. Rottweiler ni pes za začetnike.

Človek ima psa za človekovega najboljšega prijatelja (Vreg, 1993). Pes ima družino kot svoje krdelo, glavarja družine pa za vodjo krdela. Pes je naš največji občudovalec, njegova vdanost je brezmejna (Taylor in Scott, 1989). Pes se počuti kot član družine in ga zanima vse, kar počne družina. Napeto spremlja vse, kar se dogaja, pa čeprav ima priprte oči, hkrati pa bi rad bil v središču dogajanja, kot razvajen otrok. Tako kot v Viktorijanskem obdobju, niti danes ni družine, katera se ne bi dala upodobiti oz. slikati s svojim prijateljem psom.

Po Vreg (1993) je pes naš najbolj zanesljiv prijatelj, ki nas nikoli ne pusti na cedilu, kot to stori marsikateri človeški prijatelj. Pes nam stoji ob strani karkoli se zgodi, nikdar se kritično ne postavi proti nam, kot to počnejo ljudje. Prej bo žalosten in razočaran, če smo krivični do njega. Želi si fizičnega stika z nami, komuniciranja. Pri psu najdemo tisto, kar pri človeku pogrešamo: zvestobo in brezmejno vdanost.

2.2.1 PES IN OTROK

Zidar (1987) ugotavlja, kako vsak dan zasledimo razne zgodbe o prijateljstvu med psom in otrokom, a se hkrati vseeno sprašujemo ali psu lahko zaupamo, da ne bi otroka poškodoval. Soočiti se moramo s pretiravanji, ki po eni strani povečujejo vsak stik psa z otrokom, po drugi strani pa se srečujemo s skrajno laičnim odnosom do psa. Zelo pogosto nas od psa odvrta predsodki in kompleksi, le redko pa objektivne reakcije, kot so slabe izkušnje.

Tako kot pes, niti druge živali niso človeku nevarne, če se ob njegovi prisotnosti ne počutijo ogrožene (Zidar, 1987). Še manj pa so nevarne otroku, saj je nebogljen in neposreden ter ne zbuja nevarnosti. Zaradi tega so psi do otrok nežni in potrpežljivi, ne glede na pasmo. Napačno vzgojen pes, ki je imel slabe izkušnje z otroci in ljudmi, je lahko nevaren, saj človeku ne zaupa več. Še posebej psi, katere so dražili in mučili v začetnem delu socializacije (to je med tretjim in petim tednom starosti) lahko reagirajo nepremišljeno in neupravičeno preventivno. Od takšnega psa niti ne moremo pričakovati drugega kot nezaupanje do otrok. Posledica tega pa je popadljivost ter tudi odpor do določenega otrokovega vedenja.

Manjši otroci se sami niso sposobni varno družiti s psi (Stariha Pipan, 2013). Praviloma psa obravnavajo kot sebi enakega, drugačnega le po kosmatem videzu. Tako se z njim tudi pogosto pogovarjajo, se želijo igrati in ga ljubkovati ter ga objeti, kadar se jim zahoče. Pes pa se ob njihovih dejanjih večkrat počuti ogrožen, zato je tudi izjemno pomembno, da starši nadzirajo otrokovo druženje s psom, saj bo večina psov na začetku potrpehla. To se lahko nadaljuje do neke meje, ki je pri vsaki živali različna. Ko je ta meja presežena, lahko pride do napada in poškodb. Številni starši delajo napako pri črno-belem razvrščanju psov na pridne in tiste napadalne. To ne bi smelo biti tako, saj se napadalnost ne pojavi kar tako. Pes običajno najprej kaže znake stresa, kar se lahko stopnjuje do napadalnega vedenja, če presežemo določeno mejo.

Če imamo psa že od drugega meseca dalje, ga lahko poskusimo vzgojiti tako, da bo sprejemljiv za okolico in zaupljiv do članov družine. Če pa se odločimo za psa, starejšega od šest mesecev, ali psa, o katerem ne vemo veliko, ga moramo zato spoznati in nadzirati, da ne pride do nepredvidenih posledic. Pravilna vzgoja psa je zelo odgovorno delo, še posebej takrat, ko imamo psa že nekaj časa in nato dobimo dojenčka. Upoštevati moramo njegovo ljubosumnost in nenaklonjenost, saj otroka šteje kot nezaželenega tujca. To so najbolj občutljivi in usodni trenutki za psa, ki je bil prej v središču pozornosti. Takega psa

ne smemo zanemariti z izgovorom, da smo se morali posvetiti dojenčku, saj tak pes otroka ne bo trpel in se bo ob prvi priložnosti maščeval. Ko se ukvarjamo z otrokom, moramo vključiti tudi psa, ga pobožati in ogovoriti, ne pa spoditi, ko se približa, saj bo tako pomirjen in se ne bo počutil odrinjenega. Vsakršna panika je neprimerna in odveč, saj bo tako vzgojen pes postopoma ugotovil, da je otrok družabnik za igro, ne pa tekmeč za našo pozornost. Poleg psa je pomembno vzgojiti tudi otroka, saj je vzgoja psa brezpredmetna, če bi dovolili, da bi otrok psa trpinčil in dražil. Torej ni pomembna pasma, temveč pravilna vzgoja otroka in psa ter pravilen odnos do psa in seveda kako otroka seznanimo s to situacijo (Zidar, 1987).

Ameriški psiholog B. Levinson (1970) je v svoji študiji o odnosih med otroci in domačimi živalmi celo ugotovil, da lahko pes pospeši razvoj otroka. Pes zapolni praznino v življenju otroka, ki nastane v času odsotnosti staršev, med konflikti med starši itd. (cit. po Vreg, 1993).

Otroci si želijo psa in nas pregovarjajo, da jim ga kupimo. Pes zapolni praznino v življenju otroka, je njihov varuh in branilec ter partner pri igranju (Vreg, 1993). Pes spomni otroka, da je potrebno jesti, iti na sprehod, opraviti pasjo potrebo, se igrati v naravi in tako se otrok uči odgovornosti do živali, živih bitij in tudi do človeka (Messent, 1980). Tudi Stariha Pipan (2013) meni, da se med drugim otrok nauči spoštovanja do drugih živih bitij, krepí občutek odgovornosti ter samoobvladovanje. Nujno pri tem pa je, da sodeluje tudi odrasla oseba, ki otroka pravilno usmerja. Izjemno pomembno je, da so starši poučeni o tem, saj bo le tako sožitje med otrokom in psom najpopolnejše.

2.3 NABAVA PSA

Noben pes ne more biti ves dan sam doma, nekateri pa sploh ne zdržijo brez družbe (Rac, 2009). Zato moramo pred nakupom ali posvojitvijo psa razmisliti o tem, kdo v družini bo kdaj doma in kako dolgo. Pomembni so tudi sprehodi in zlato pravilo je, da pes mora na sprehod nujno od tri do petkrat na dan. Če je le mogoče, pojdimo na sprehod ob točno določeni uri in ne čakajmo, da bo pes nestrpno cvilil pred vrati. Sprehodi prav tako zahtevajo svoj čas, zato je pomembno, da se pred nabavo psa zavedamo, da mu bomo morali posvetiti veliko svojega časa.

Čedalje več ljudi si želi prikupnega psa, saj v njem najdemo tisto, kar pri človeku pogrešamo, to je zvestoba in brezmejna predanost (Zidar, 1987). Pred nakupom psa moramo pretehtati svoje možnosti, da psu omogočimo normalen razvoj, če ga sploh lahko imamo in katera pasma bi bila za nas najbolj primerna. Najpogosteje se navdušimo za določeno pasmo in se šele po nakupu psa začnemo soočati s težavami. Toda težave niso le z namestitvijo psa, ampak tudi z njegovo oskrbo, nego in vzgojo. Spočetka smo nad psom navdušeni in bi se kar naprej ukvarjali z njim. Ko pa to navdušenje mine, nam je vedno težje karkoli storiti zanj, tudi najnujnejše kot je hrana, gibanje, zdravljenje. Ob takem početju se vprašamo, zakaj smo psa sploh kupili. Zaradi želje, potrebe ali trenutne muhe?

Navsezadnje nas ni nihče silil, da bi psa kupili. Zato je pred nakupom zelo pomembno, da premislimo možnosti in tveganja, da se odločimo za pasmo, ki je najbolj primerna za nas in se moramo zavedati, da bomo zanj morali skrbeti. Pri izbiri pomislimo tudi na to, kateri pes je primernejši, če bo sobival z otrokom. Za katerokoli pasmo se bomo odločili, je vsaka do otrok prijazna, nežna in popustljiva. Izjema so starejši psi, ki nimajo več potrpljenja ob vsiljivosti in nepravilno vzgojeni psi, ki imajo z otroki slabe izkušnje (ker so jih dražili so postali do njih nezaupljivejši ali celo popadljivi). Če vemo kakšnega psa potrebujemo in kakšnega bi radi imeli, potem ne bo težko izbrati. Vsekakor pa je priporočljivo, da se posvetujemo še s strokovnjakom, ki nas bo pravočasno opozoril na vse tisto, kar bi lahko spregledali ali se nam ne bi zdelo pomembno.

Za razliko od Kleverja (1991) pa Fogle (1997) meni, da potrebuje rottweiler veliko prostora za gibanje, saj je velik in živahen pes. Strinjata pa se, da je zaradi nezaupljivosti do neznancev in drugih psov potreben ustreznega šolanja, saj se ga brez ustreznih izkušenj v ravnanju s psmi le stežka da ukrotiti. Fogle (1997) svetuje, da je za preprečevanje agresivnosti najodločilnejše navajanje k poslušnosti. Dominantni pes ali pes, ki se med socializacijo ni navadil na družbo drugih psov, utegne napadalno lajati ali se poskusi celo stepsti s psi, ki jih sreča.

2.4 ODNOS PSA DO DRUGIH ŽIVALI

Reklo »kot pes in mačka« naj bi pomenilo, da se pes in mačka ne marata, kar pa sploh ne drži (Stariha Pipan, 2013). Res je, da je telesna govorica pri obeh živalskih vrstah nekoliko različna, zato imata običajno na začetku nekaj težav s sporazumevanjem. A se težave hitro rešijo, ko se živali naučita medsebojnega sporazumevanja.

Psi in volkovi imajo zelo podobno vizualno komunikacijo (Thorne, 1992). Skupno imajo postavo telesa, še posebej v povezavi z dominanco, napadalnostjo in strahom. Dominantni pes ali volk stoji pokončno, rep drži pokončno visoko, glavo in ušesa prav tako. S temi signali žival da vedeti, da je večja močnejša. Podrejeni psi se držijo nižje. Glave imajo v višini hrbta ter ušesa obrnjena nazaj. Rep je spuščен. Ekstremna podrejenost je, ko se pes zvrne na hrbet in pokaže del trebuha, večkrat je prisotno tudi uriniranje. Podrejen pes se dominantnemu približa z nizko nošenim telesom, veselim mahanjem z repom ter lizanjem obraza, kot to počnejo tudi mladiči materam.

2.5 AGRESIJA

Če je žival dalj časa osamljena, ločena od krdela, bo zaradi sovražnega okolja prisiljena izvajati agresijo, kajti bo sama morala poskrbeti za preživetje (Vreg, 1993). V takem primeru agresivnost pomeni stopnjevan obrambni nagon živali, da lahko preživi v okolju. Z učenjem lahko modificiramo in ublažimo agresivnost. Pri tem uporabljamo model učnega procesa nagrajevanja in kaznovanja. S kaznovanjem ponavljajoči se neuspehi povzročijo socialno podreditev in opuščanje agresivnosti. Moramo pa biti previdni, da

nam situacija ne uide iz rok, saj lahko preštevilni neuspehi pustijo v živali tudi težje posledice, med katere sodi tudi frustracija, kar lahko zopet povzroči agresivnost.

2.6 SISTEMATIKA PASEM PSOVOV

Pasme psov lahko sistematiziramo oz. razdelimo v pasemske skupine in podskupine na različne načine (Domanjko in sod., 1992).

2.6.1 Sistematika po obliki telesa oz. morfološka sistematika

Po tej sistematiki delimo pasme v štiri glavne skupine:

- brakoidne pasme (podobne goničem, prizmatična glava, širok gobec, srednje veliki, setri, dalmatinec, baset)
- lupoidne pasme (podobni volkom, piramidasta glava, pokončna ušesa, srednje veliki, vsi ovčarski in planšarski psi, špici)
- molosoidne pasme (velike pasme, doge, mastifi, tudi rottweilerji, okrogla masivna glava, viseča uhlja, različne velikosti)
- graoidne pasme (psi z ozko glavo, različno štrleča in ob strani viseča nazaj položena uhlja, hrti).

Poleg teh glavnih skupin pozna ta sistematika še precej podskupin, ki so prehodne med dvema tipoma. Mešani tipi so volk/brak (jazbečarji), doga/volk (bernski planšarski pes), doga/brak (pekinški pinč).

2.6.2 Biološka ali zoološka sistematika

Pasme so razporejene po prednikih psov, iz katerih so se razvile današnje pasme psov. Poznamo:

- šotni ali mostiščarski pes, ki je najstarejša evropska podvrsta psov iz mlajše kamene dobe, velja za prednika špicev, terierjev in pinčev
- bronasti pes izhaja iz bronaste dobe in je izvorni tip ovčarskega psa
- pepelnati pes prav tako izvira iz bronaste dobe in je kot križanec med šotnim in bronastim psom prednik goničev, slednih psov, jazbečarjev, šarivcev in ptičarjev
- taborski pes izvira iz kamene dobe in je prazgodovinski prednik dog in dogolikih pasem kot so še buldogi, novofundlanci in bernardinci
- dolgoglavec prav tako izvira iz kamene dobe in je prednik današnjih hrtov.

2.6.3 Uporabna sistematika

Uporabna, delovna ali namenska sistematika pasme psov razvršča v dve skupini, v skupino lovskih in skupino nelovskih psov. Lovske nato deli po načinu uporabe na lovu, nelovske pa na uporabne (pastirski ali ovčarski, čuvaji, za vleko) in športne oz. luksuzne.

2.6.4 Sistematika FCI

Pri Mednarodni kinološki federaciji (FCI) so psi razvrščeni v 10 pasemskih skupin:

- I. ovčarski in pastirski psi (z izjemo švicarskih pastirskih pasem)
- II. službene pasme, velike pasme, doge in dogoliki psi, pinči in šnavcerji
- III. terierji
- IV. jazbečarji
- V. špici in podobne pasme
- VI. goniči in krvosledci
- VII. ptičarji
- VIII. šarivci in psi za delo v vodi (prinašalci)
- IX. male pasme, kodri in ostali družni psi
- X. hrti in hrtolike pasme

2.6.5 Ostala sistematika

Obstaja tudi abecedna sistematika, kjer so pasme razvrščene po imenih pasem ali po deželah od koder prihajajo. Na tak način razvrstitve največkrat naletimo v kinoloških leksikonih.

2.7 PASMA ROTTWEILER

Spada v drugo skupino pasem po FCI (Klever, 1991). Pasma rottweiler se je najprej pojavila v nemškem mestu Rottweilu, kjer so imeli velike živinske sejme. Pse te pasme so uporabljali celo za krotitev bikov in za vleko vozičkov, a komaj leta 1910 je bil rottweiler priznan kot službeni pes. Zidar (1987) trdi, da se je pasma hitro razširila po vsej Evropi tudi zato, ker so s čredo goved prodali tudi psa. Kot Klever (1991), tudi Zidar (1987) navaja, da psi te pasme niso bili uporabljeni le kot goniči čred, ampak tudi kot vlečni psi, predvsem pri mesarjih in pekih. Leta 1907 so v Stuttgartu ustanovili pasemski klub in tako začeli rottweilerja načrtno vzrejati in vzgajati. Tudi danes, ko je počasi izgubil prvotno

vlogo, se uveljavlja kot zelo sposoben in za šolanje dovzeten pes. Domanjko in sod. (1992) navajajo, da je sama pasma rottweiler že od leta 1925 uvrščena na seznam službenih psov.

Po uradnih podatkih naj bi prvi rottweiler prišel v Slovenijo leta 1965, bržkone pa so bili predstavniki te pasme pri nas že prej (Hočevar in Marš, 2007). Zdaj je v državi približno 200 psov pasme rottweiler, vsako leto pa se skoti od 30 do 40 mladičev. Trend se pri nas in v Evropi nagiba k močnim, srednje velikim psom z izrazito glavo in poudarjenim čelnim delom lobanje. Poudarek je tudi na uporabnosti pasme, zato sta pomembna značaj in gibanje. Po nekaj letih upadanja priljubljenosti v Evropi, je v preteklih letih zaznati vse večje zanimanje za pasmo, sploh pa v vzhodnoevropskih državah, kjer je bila njegova priljubljenost vseskozi v rahlem porastu. Vsekakor pa je priljubljen tudi v Severni in Južni Ameriki ter Aziji.

Dandanes je pasma po značaju precej drugačna kot nekoč, saj je rottweiler (Slika 1) postal pes, ki je primeren za življenje v družini, je odličen spremljevalec in pes, ki ga lahko uporabimo v različnih športnih disciplinah. Še vedno pa mu je ostala nepodkupljivost v odnosu do tujcev. Je dober čuvaj, ki je svojemu lastniku povsem privržen ter je lahko tudi družinski pes, ki je zelo zaščitniški. Vsekakor je treba poudariti, da ni za vsake roke in z nepravilno vzgojo potenciramo slabe lastnosti, kot so nevzgojenost in agresivnost. Tako kot vse druge pasme, se tudi rottweilerji med seboj razlikujejo tako v tipu kot v značaju (Hočevar in Marš, 2007).

Slika 1: Rottweiler (foto: D. Šavle)

Rottweiler je masiven in krepak pes (Rac, 2009). Je inteligen, pogumen in odporen ter ga odlikuje velika predanost njegovi »družini«. Je tudi zelo zaščitniški, zato mu je potrebno zagotoviti smiselno zaposlitev in dosledno vzgojo, da sta lahko zadovoljna tako pes kot njegov lastnik. Nekateri lastniki psov te pasme niso sposobni obvladovati svoje živali (Hočevnar in Marš, 2007). Pri odgovornem in zanesljivem gospodarju je rottweiler socializiran in šolan pes, zato je zanesljiv, ljubeč in pozoren družabnik. Če ni socializiran, dobro šolan in če njegov lastnik ni uravnotežen človek, je ta pes v občutljivih okoliščinah lahko tudi nevaren. Rottweiler vsekakor ni za agresivne ali nezanesljive ljudi.

Miran Marš, predsednik Kluba ljubiteljev rottweilerjev Slovenije (Hočevnar in Marš, 2007), priporoča, da izbranega vzreditelja obiščemo večkrat, da se prepričamo, kako ta skrbi za mladičke (Slika 2). Pravilno je, da se posvetujemo s strokovnjaki Slovenskega Rottweiler kluba in strokovnjaki na Kinološki zvezi Slovenije. Psa nikakor ne kupujemo na farmi psov, ki so se pojavile tudi v Sloveniji. V klubu že več kot leto dni delajo po določenih novega vzrejnega programa, iz vzreje izločajo vse pse, ki za to niso primerni, pa če prav Marš meni, da to ne bo rešilo vseh težav. Z obveščanjem in z različnimi prireditvami skušajo vplivati tako na vzreditelje, kot na lastnike, da se z veliko mero pozornosti posvetijo vzgoji in vzreji.

Slika 2: Mladič rottweilerja (Hočevnar in Marš, 2007)

Dandanes je lahko rottweiler vsestransko uporaben delovni pes in ga uporabljamo v različnih disciplinah kinološkega športa ter seveda v vojski in policiji (Hočevnar in Marš, 2007). Je lahko zelo učljiv, tako da dosega vrhunske športne rezultate, kar dokazujejo tudi naši tekmovalci doma in v svetu. Pri vzgoji se je treba še posebej pozorno lotiti socializacije mladega psa, ki pa se začne že pri vzreditelju in če se ta pravilno in dovolj ukvarja z mladički, je že veliko narejenega. Vsekakor pa imajo levji delež pri vzgoji lastniki psa, ki se vsekakor morajo vključiti v strokovne kinološke sredine, kot so kinološka društva in pasemski klub za rottweilerje in to že kar od tretjega meseca starosti dalje, da dobijo vse potrebne informacije ter znanja za lažje razumevanje in učenje.

Najpomembneje pri pasmi je, da ga ne izoliramo, da ga peljemo v družbo sovrstnikov (pasma ni pomembna), da se poskušamo izogibati slabim izkušnjam (napadov nanj, sploh starejših psov), ter da z njim od vsega začetka ravnamo dosledno. Ker pa ima vzreditelj po navadi stik z novimi lastniki, ki se pogosto prvič srečujejo s to pasmo, je pomembno, da ima ta dovolj strokovnega znanja, da lahko pravilno svetuje in usmerja nove lastnike. Pasma je primerna predvsem za ljudi zdravih nazorov in tistih, ki si bodo vzeli čas za druženje s psom. Pes bo vsekakor užival, če bo imel možnost živeti v okolju, kjer se bo lahko veliko gibal. Marš odsvetuje to pasmo vsem tistim, ki ne bodo imeli dovolj časa, oziroma si ga ne bodo vzeli za dejavnosti s psom. Pes te pasme ni samotar, je silno rad z družino in potrebuje pozornost članov svojega krdela, uživa v družinskih izletih in hoji v naravi. S pravilno vzgojo in s primerno mero potrpežljivosti je lahko tudi izvrsten družinski pes, seveda pa vsak rottweiler ni primeren za vsakogar ali vsako družinsko okolje. Veliko je odvisno od značaja ter od ostalih že prej naštetih pogojev (Hočevar in Marš, 2007).

Hočevar in Marš (2007) novim lastnikom svetujeta, da si rottweilerja omislijo pri dobrem vzreditelju. Prevelika zadržanost oziroma nezaupljivost, strahopetnost ali napadalnost, živčnost, niso pozitivne lastnosti psa. Dočaka lahko do 14 let, večinoma pa 10 let. Negovanje ni zahtevno, saj ima dlako razmeroma kratko, česanje vzame le približno pet minut časa. Če se lastniki odločijo razstavljati psa, ga naj že od zgodnje mladosti učijo, da si pusti pregledati zobovje in spolovilo, da ga lahko povsod otipavajo in da ga znajo postaviti v razstavno držo. Zelo pomembno je tudi pravilno gibanje.

Pes pasme rottweiler potrebuje pravilno vzgojo, saj le s strokovnim znanjem o šolanju dosežemo, da je ubogljiv in dober čuvaj (Klever, 1991). Je učljiv, a dozori šele pri starosti dveh let. Je zelo bojevit in vaji obrambe neobčutljiv za udarce. Je odporen in robusten. V nekaterih državah sodi med pasme, ki jim ni dovoljeno izvajati vaj obrambe.

2.7.1 Anatomske značilnosti

Po Klever (1991) je rottweiler krepak in postaven (Slika 3), vendar ne okoren pes. Močna postava izžareva moč, okretnost in vztrajnost. Na okolje in na gospodarja reagira tenkočutno, ima veliko delovne sposobnosti ter zahteva poseben način ravnanja. Glavo ima srednje dolgo in ima zelo močan čelni del lobanje, izraziti ličnici, škarjast ugriz, močan in mišičast vrat je brez podgrline. Dlako ima kratko in grobo ter ostro in prileženo z gosto podlanko. Pes je črne barve z rjastimi ožigi po licih, gobcu, prsih in okončinah (Slika 4 in Slika 5). V plečih doseže do 68 cm, težak je okrog 50 kg.

Slika 3: Rottweiler – krepak in postaven (foto: D. Šavle)

Slika 4: Rottweiler z nekupiranim repom (foto: D. Šavle)

Slika 5: Rottweiler s kupiranim repom (foto: D. Šavle)

2.7.2 Dolgoživost

Rottweiler je dovzeten predvsem za displazijo kolkov in komolcev, kjer gre za deformacijo sklepov, ki je dedna (Pesjanar, 2005). Prav tako se pojavlja osteohondrodistrofija (OCD – osteochondritis dissecans), po domače okruški v sklepih. Nastane zaradi motnje procesa spreminjanja hrustanca v kost pri rasti, kjer se odebeljeni hrustanec pod pritiskom obremenitve sklepa odlomi in povzroči vnetje sklepa, artritis. Panosteitis je bolezen okostja pri mladih psih večjih pasem, za katere je značilno brstenje kostnih celic in preoblikovanje kostnega tkiva. Značilno je šepanje, ki se brez prave zakonitosti pojavlja in izginja. Vzrok za bolezen ni znan, zato ga zdravijo simptomatsko, priporočajo omejeno gibanje in počitek psa. Zasuk želodca je pogost pri velikih pasmah z globokim prsnim košem. Do zasuka pride, ker se pes prenaje, spije veliko količino vode ali se preveč intenzivno giba po zaužitem obroku, kar tvori pline, ki so poleg tekočine v želodcu vzrok za torzijo. Pogosta je tudi entropija očesa, kjer se veka obrne navznoter in je potrebna korektivna operacija. Tej bolezni pravimo tudi zaprto oko in je napaka na očesnih vekah, strokovno se ta bolezen imenuje entropium.

3 MATERIAL IN METODE

3.1 OBMOČJE IN ČAS RAZISKAVE

Podatke o lastnikih psov pasme rottweiler smo pridobili v ambulanti za male živali Lara v Izoli. Dne, 24.10.2011, je bilo v tej ambulanti zabeleženih 23 lastnikov psov te pasme, s tem da so štirim živali že poginule. V seznamu je bila zabeležena identifikacijska številka lastnika v ambulanti, ime in naslov lastnika psa, ime, rojstni datum, spol, barva in dolžina dlake, velikost in pasma ter številka potnega lista posameznega psa.

3.2 LASTNIKI PSOV

Imeli smo lastnike iz obalno kraške regije in enega iz Golnika. Lastniki so bili obeh spolov, devet žensk in 14 moških. Podatkov o starosti lastnikov ni bilo. En lastnik je imel dva psa pasme rottweiler, oba ženskega spola. Ostali lastniki so imeli po enega psa te pasme.

3.3 PSI

Na seznamu je bilo 11 psov ženskega spola in 12 moškega. Najstarejša je bila psica skotena 1.10.1999 z imenom Nera iz Izole, najmlajša pa Nera z rojstnim datumom 3.5.2011 iz Portoroža.

3.4 METODA PRIDOBIVANJA PODATKOV

Oktober leta 2011 smo poslali anketni vprašalnik 23 lastnikom psov pasme rottweiler iz obalno kraške regije. Lastniki so na vprašalnik odgovarjali anonimno. Naredili smo poseben anketni vprašalnik (Priloga A). Izpoljenih je bilo 19 anketnih vprašalnikov.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

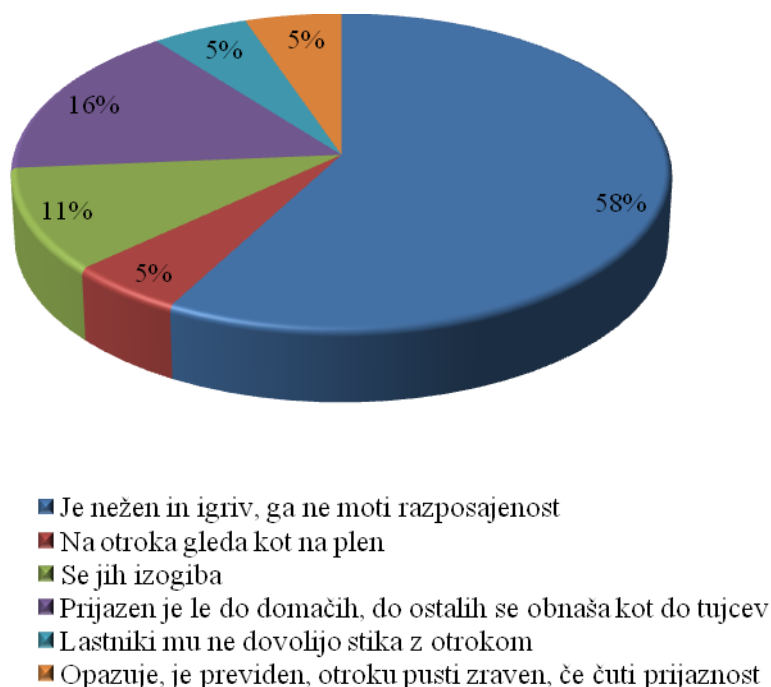
Za večino lastnikov pes pasme rottweiler ni bil prvi pes. Enajst se jih je po smrti psa te pasme odločilo za ponoven nakup psa iste pasme. Štirje lastniki so imeli poleg rottweilerja istočasno tudi pse drugih pasem oz. križance. Trije lastniki so kot lastniki psov v svojem življenju imeli več kot dva psa te pasme, eden šest, eden štiri in eden tri ter 22 mladičev. Kot že omenjeno, je v času zbiranja podatkov eden bil lastnik dveh psov te pasme, vsi ostali lastniki pa so imeli enega rottweilerja. Velika večina jih je s svojim rottweilerjem obiskovala pasjo šolo. Tudi Rac (2009) meni, da sta ob pravilni in dosledni vzgoji in smiselni zaposlitvi zadovoljna tako pes kot lastnik.

Pri vprašanju »Kakšen odnos ima vaš pes do članov družine?« so si bili skoraj vsi anketiranci enotni in odgovorili, da je njihov rottweiler ljubezniv do vseh članov. Dva sta dodala, da sta njuna psa tudi nekoliko zaščitniška, kar navaja tudi Rac (2009). Meni, da je rottweiler inteligenten, pogumen in odporen pes, ki ga odlikuje velika predanost njegovi družini. Prav tako Hočevar in Marš (2007) podpirata mnenje, da so rottweilerji dobri družinski psi, privrženi lastniku.

V večini primerov je pes do otrok nežen in igriv in ga ne moti otrokova igrivost (Slika 6). Tudi Rac (2009) je mnenja, da težav z otroki in psi pasme rottweiler načeloma ni. Posamezniki so dodali, da se njihov pes izogiba otrok, na njih gleda kot plen. V enem primeru ne vedo, kako bi pes reagiral, saj nima stikov z otroki (mu stika ne dovolijo). Zidar (1987) poudarja, da lastniki, ko psu in otroku preprečujejo stik, delajo napako. Meni, da pasma ni pomembna. Potrebno se je posvetiti pravilni vzgoji psa in otroka in paziti na ustrezen odnos do njunega prijateljstva.

Pri vprašanju »Odnos psa do tujcev?« je kar 10 anketirancev odgovorilo, da pes sprejme vsakega brez problema. Nekaj jih je dodalo, da pes potrebuje določen čas, da se tujega človeka navadi. Nekateri rottweilerji tujce ignorirajo in jih sprejmejo, če je lastnik zraven. Hočevar in Marš (2007) pa menita, da morajo zaradi predanosti psov pasme rottweiler svoji »družini«, biti lastniki previdni v takih situacijah.

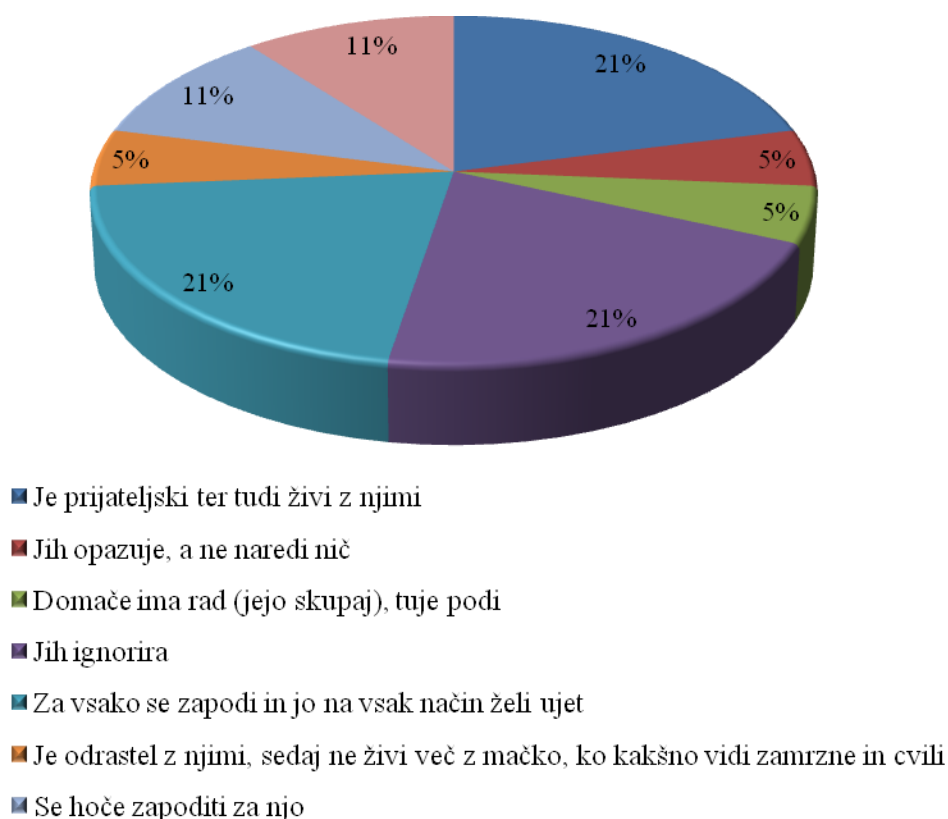
Anketirani lastniki so se največkrat odločili nabaviti psa pri zanesljivem rejcu ali pri družini, ki se je odločila za leglo. Hočevar in Marš (2007) priporočata, da se lastnik posvetuje z vzrediteljem in ga pred nakupom psa večkrat obišče. Prav tako Rac (2009) kot Zidar (1987) dajeta velik pomen premisleku in zavedanju odgovornosti po nabavi psa. Dva psa anketirancev sta bila posvojena v zavetišču, enemu pa se je družina odpovedala in je tako dobil drugega lastnika. Rejci večino lastnikov, ki so se odločili za nakup psa pasme rottweiler pri njih, niso obvestili ali so bili predniki tega psa nagnjeni k napadalnosti in katere dedne bolezni so imeli njegovi starši. Slaba polovica je bila opozorjena na bolezni kolkov, komolcev ter kosti na splošno. Samo eden je izvedel, da je bila mati njegovega psa nagnjena k napadalnosti.

Slika 6: Odnos psa pasme rottweiler do otroka

Vsi anketirani lastniki rottweilerjev, razen enega, imajo svojega psa zunaj, in sicer v boksu ali ogradi z dostopom v stanovanje. Ta lastnik se je odločil imeti psa na verigi kot čuvaja posesti oz. njive, ki ni v bližini kraja njegovega bivanja. Tretjina lastnikov dovoli psu, ko se prosto giblje po stanovanju, da gre lahko na njihovo posteljo. Polovica pa jih celo med časom obedovanja hrani svoje pse iz roke ob mizi. Rac (2009) navaja, da je rottweiler vsestranski pes in da je veliko bolj vesel v hiši z vrtom kot v stanovanju. Tudi Hočevar in Marš (2009) podpirata, da mora pes živeti v okolju, kjer se bo lahko veliko gibal. Z njima se strinja tudi Fogle (1997). Klever (1991) pa ima drugačno mnenje in pravi, da rottweiller ni zelo aktiven pes.

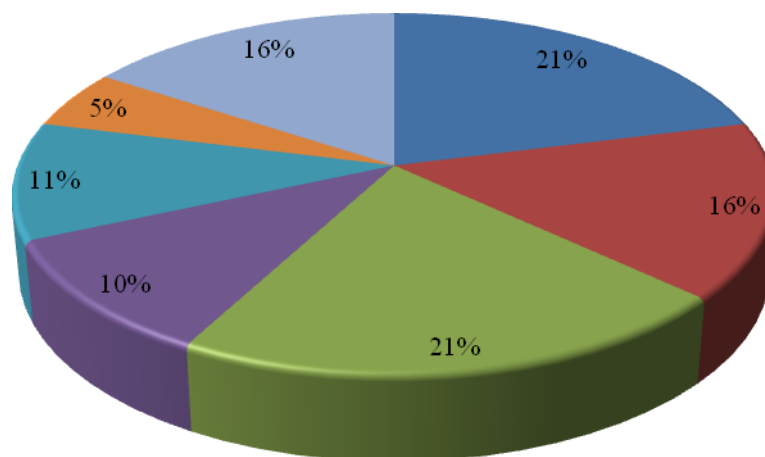
Tretjina psov naših anketirancev nima izkušenj z drugimi domačimi živalmi (na pašniku, v hlevu). Prav toliko pa jih sprejema kot del okolice. Večina ostalih začne lajati, renčati a ne napade, eden se boji, eden pa jih (predvsem kokoši) po besedah lastnika vidi kot igrače. Pri odnosu do mačk (Slika 7) je kar precej razlik. Psi jih ali obožujejo ali pa jih obravnavajo kot plen. Eden je odrasel z mačkami, čeprav sedaj ne živi več z njimi, a ko zagleda kakšno mačko cvili in se ji želi približati. Stariha Pipan (2013) meni, da je razlog, da se živali različnih vrst ne marajo, posledica različne govornice telesa.

Slika 7: Odnos psa pasme rottweiler do mačk

Večina psov naših anketirancev se pri obisku pri veterinarju ni upiralo, brez strahu so stopili v ambulanto in so se dovolili pregledati. Štirje psi so imeli težave z samim pregledom, ko se ga je moral veterinar dotakniti z roko ali z inštrumentom. Z vstopom v čakalnico ni bilo težav. Le trije psi niso hoteli vstopiti v ambulanto. En anketiranec je poudaril, da njegov rottweiler noče vstopiti samo takrat, kadar je dlje časa čakal. Zato je postal nestrpen in si želel oditi. Tako Hočevar in Marš (2007) kot Rac (2009) se strinjata, da je tudi veterinar tujec za rottweilerja in mu bo kazal svojo nepodkupljivost, kot v odnosu do vsakega tujca.

Rottweilerji anketirancev (Slika 8) tuje pse prijazno ovohajo, še posebno v primeru, če gre za psa nasprotnega spola. Slaba tretjina jih renči na svojem ozemlju in ob srečanju nepoznanega psa, kar nazorno razloži Thorne (1992). Pravi, da dominantni psi stojijo pokončno, ušesa, glavo in rep tudi držijo pokonci, saj so tako videti močnejši. Podrejeni psi se držijo nižje. Dokler se ne vzpostavi red v hierarhiji, se psi borijo za mesto dominantnega psa.

- Vsakega prijazno ovoha
- Se ne odziva, čeprav drugi kuža ni prijazen
- Prijazen je le do psov nasprotnega spola
- Prijazen je le do tistih, ki jih pozna in s katerimi se dobro razume
- Renči samo v ogradi, bi se stepel, na sprehodu ne reagira
- Renči samo od daleč, ko se povohata, se umiri
- Se odziva samo, če drugi pes renči

Slika 8: Odnos pes pasme rottweiler – tuj pes

Naši anketiranci so poudarili, da kažejo njihovi psi znake agresije v primeru, ko je tuj pes agresiven do njih ali pa v nekaterih primerih, če se srečajo s psom istega spola (predvsem samci). Dva anketiranca trdita, da njuna psa nista bila nikoli agresivna. Ostali se v taki situaciji odločajo z dotikom ali igračo preusmeriti pozornost nase, zadržati psa, dokler se ne umiri ali pa psa zvlečejo stran od dane situacije. Pri posesivnosti do hrane je 12 anketirancev navedlo, da svojemu psu lahko brez problemov med hranjenjem odvzamejo posodo s hrano. Trije so tudi navedli, da pes neha jesti na ukaz ter se usede zraven posode in čaka na dovoljenje, da lahko začne spet jesti. Pri dveh anketirancih pa psi renčijo, če jim poskušata vzeti posodo s hrano. Eden je poudaril, da je samo obnašanje njegovega psa odvisno od ljudi, ki so takrat zraven (domači ali tujci), kakšno hrano ima v posodi (brikete ali kuhano hrano) ter samo razpoloženje živali. Tako Vreg (1993) kot Hočevnar in Marš (2007) se strinjajo, da psi niso samotarji in imajo radi družbo svojega lastnika. Pes na verigi postane agresiven, saj je izoliran od ljudi in mora sam poskrbeti za preživetje, ko se mu približa tuja žival. Fogle (1997) pa svetuje, da psa navajamo k poslušnosti in s tem preprečujemo agresivnost.

Pri srečanju psa te pasme drugega lastnika bi bili vsi naši anketiranci nekoliko previdni. Kar 18 bi tujim rottweilerjem pustilo, da sami pristopijo k njim ter jih ovohajo. Pobožali bi

jih šele, ko bi bili prepričani, da jih je pes sprejel. Le eden bi se odločil psa drugega lastnika ignorirati, saj ga ne pozna.

Vsi anketiranci so enotnega mnenja, da sloves rottweilerja kot napadalne pasme ni upravičen. Pridružujeta se tudi Hočevar in Marš (2007). Kot vzroke za napadalnost so navajali:

- nepravilno socializacijo tudi v kombinaciji s težavnimi oz. čudnimi lastniki
- kadar kot pes čuvaj brani in ščiti svojega lastnika
- lastnikovo nepoznavanje karakternih lastnosti pasme (trma, avtoritativnost) ter zaradi tega nepravilna vzgoja psa
- neizkušeni lastniki (rottweiler kot prvi pes)
- neprimeren odnos lastnika do psa (grdo in nasilno ravnanje, zanemarjanje)
- medijska predstavitev (najpogostejši opis rottweilerja kot napadalnega psa)
- razpoloženje psa
- slabe izkušnje s človekom (tujci)

Osemnajst anketirancev bi se ponovno odločilo za nakup psa pasme rottweiler, le en anketiranec je še neodločen. Če bi se odločil za ponoven nakup, bi se raje odločil za samico kot samca. Anketirani lastniki rottweilerjev so svojega psa najpogosteje opisali kot ljubezniv, dojemljiv, zvest, trmast in pameten. Svojega psa opisujejo tudi kot umirjen, pogumen, družaben, prijetna pasma, dominanten, človeški, dober čuvaj, zaščitniški, živahen, ubogljiv, hvaležen, dober prijatelj, požrešen.

V Nemčiji in nekaterih drugih državah je veljaven t.i. seznam nevarnih pasem, na katerem poleg bulmastifov, pitbulov, dobermanov, bulterierjev itd. najdemo tudi rottweilerje (Schmidt - Roger, 2009). Skrbniki takih pasem morajo po zakonu izpolnjevati posebne zahteve. V Sloveniji seznama nevarnih pasem za zdaj še ni.

5 SKLEPI

- Pes pasme rottweiler je ljubezniv do vseh članov svoje družine, do otrok pa nežen in igriv.
- Lastniki psa pasme rottweiler morajo psu nuditi tako okolje, ki omogoča veliko gibanja.
- Psa pasme rottweiler je možno naučiti sobivanja z mačko ali drugimi domačimi živalmi.
- Do drugih psov so psi pasme rottweiler agresivni samo, če so napadeni.
- Izkušeni lastniki psov pasme rottweiler opisujejo psa te pasme kot umirjen, pogumen, družaben, dominanten, zaščitniški in dober čuvaj.

6 POVZETEK

Na območju obalno - kraške regije je bila izvedena anketa pri lastnikih psov pasme rottweiler. V ta namen smo pripravili poseben anketni vprašalnik. Poslali smo ga 23 lastnikom psov pasme rottweiler. Lastniki so na anketni vprašalnik odgovarjali anonimno. Vrnjenih in izpolnjenih je bilo 19 vprašalnikov.

Analiza podatkov iz anketnega vprašalnika je pokazala, da imajo anketiranci po enega psa pasme rottweiler. Psi pasme rottweiler naših anketirancev so prijazni do vseh družinskih članov in v večini tudi ljubeznivi do otrok. Tujce sprejmejo brez problema, le nekateri psi potrebujejo več časa, da se navadijo njihove prisotnosti. Anketirani lastniki so se največkrat odločili psa nabaviti pri zanesljivem rejcu. Le slaba polovica lastnikov je bila od rejcev obveščena o nagnjenosti prednikov psa k agresiji ter o dednih boleznih. Psi lastnikov, vključenih v analizo, živijo v boksu ali ogradi in imajo dostop tudi v stanovanje. Do tujih psov so prijazni, še posebej če gre za psa nasprotnega spola. Pri odnosu do mačk so si nekoliko različni, saj jih obravnavajo kot prijatelja ali jih hočejo loviti in jih vidijo kot plen. Pri veterinarju se večinoma bojijo inštrumentov in zato ne dovolijo dotikov. Lastniki so si enotni, da so vzroki za agresijo pri psih pasme rottweiler nepravilna socializacija tudi v kombinaciji z neuravnovešenimi lastniki, nepravilna vzgoja ali če je sploh ni, zanemarjanje živali in slabe izkušnje psa s tujci.

7 VIRI

- Domanjko A., Gerbec V., Horvat S., Kovač M., Penko B., Sežun B., Šterman F., Vester J., Vidic J., Vreg F., Zidar M. 1992. Osnove šolanja športnih, službenih in lovskih psov. Ljubljana, Kinološka zveza Slovenije: 278 str.
- Fogle B. 1997. Popolna nega in vzgoja psa. Ljubljana, DZS: 192 str.
- Hočevar T., Marš M. 2007. Predstavljamo pasme, rotvajlec. Od Arae Flaviae do Rottweila, od legionarja do govedarja. Moj pes, 16, 10: 22-26
- Klever U. 1991. Velika knjiga o psih. Ljubljana, Bistra d.o.o.: 360 str.
- Messent P. 1980. Hunde. Das Ratsel ihres Verhaltens und ihrer Sprache. Munchen, Piper: 159 str.
- Morris D. 1990. Zakaj pes maha z repom, Ljubljana, Mladinska knjiga: 137 str.
- Levinson B. M. 1970. Pets, child development and mental illness. Journal of the American Veterinary Medical Association: 1759-1766
- Pasjicenter.si. 2014. Odnos med človekom in psom.
http://www.pasjicenter.si/index.php?option=com_content&task=view&id=46&Itemid=169 (22.4.2014)
- Pesjanar.si. 2005. Rottweiler.
<http://www.pesjanar.si/2005/62> (9.4.2014).
- Rac F. 2009. Praktični vodnik. Psi. Tržič, Učila international: 288 str.
- Schmidt-Roger H. 2009. 300 vprašanj o psih. Kranj, Narava: 256 str.
- Stariha Pipan S. 2013. Vzgojimo psa učinkovito, a prijazno. Celje, Celjska Mohorjeva družba: 194 str.
- Taylor D., Scott, P. 1989. Vaš pes. Ljubljana, DZS: 290 str.
- Thorne C. 1992. The Weltham book of dog and cat behaviour. Oxford, Pergamon press: 159 str.
- Vreg F. 1993. Vedenje psa. Ljubljana, Mobo-Kynos, Dedal: 271 str.
- Zidar M. 1987. O psih. Ljubljana, ČZP Kmečki glas: 504 str.

Priloga A

VPRAŠALNIK LASTNIKOM PSOV PASME ROTTWEILER

Prosim vas, da označite ustrezen odgovor s križcem v kvadratu pred njim ali napišete ustrezen podatek pri vprašanjih, ki nimajo že definiranih odgovorov.

Je oz. je bil pes, pasme rottweiler, tudi vaš prvi pes? DA NE

Koliko psov te pasme ste že imeli? _____

So bili vsi vaši psi te pasme? DA NE

Koliko psov te pasme imate? _____

Koliko psov drugih pasem ali križancev imate? _____

Ste z vašim psom/psi obiskovali pasjo šolo? DA NE

Kje ste dobili vašega psa/pse?

Pri zanesljivem rejcu Pri družini, ki se je odločila za leglo V zavetišču

Drugje: _____

Ste od rejca izvedeli, če je vaš pes potomec psov, ki so bili nagnjeni k napadalnosti?

DA NE

Vas je rejec opozoril na različne dedne bolezni, če so jih imeli tudi njegovi starši?

DA NE

Če DA, katere so bile?

Kje živi vaš pes/psi? V ogradi V stanovanju V boks, a mu dovolimo tudi v stanovanje

Drugje: _____

Če ima vaš pes dostop v stanovanje, mu dovolite, da se zadržuje na kavču, postelji?

DA NE

Pri družinskem kosilu sedi pri mizi ter občasno dobi tudi kaj za pod zob z mize?

DA NE

Kakšen odnos ima vaš pes/psi do članov družine? Zaščitniški Prijazen samo do lastnika Ljubezniv do vseh

Drugo: _____

Kakšen odnos ima vaš pes/psi do otrok? Je nežen in igriv, ga ne moti razposajenost

Jih prenaša do določene točke, nato zarenči Na otroka gleda kot na plen Se jih izogiba Prijazen je le do domačih, do ostalih se obnaša kot do tujcev

Drugo: _____

Kakšen odnos ima vaš pes/psi tujcev? Ignorira ne dovoli dotika, se odmika in renči

Laja in renči Potrebuje določen čas, da se človeka navadi Sprejme vsakega brez problemov Tujca ne spusti čez domači prag

Drugo: _____

Kakšen odnos ima vaš pes/psi do drugih domačih živali (živali na pašniku, v hlevu)?

Nima izkušenj Začne lajati, renčati, a ne napade Brez pomisleka napade Jih sprejema kot del okolice

Drugo: _____

Kakšen odnos ima vaš pes/psi do mačk? Je prijateljski ter tudi živi z njimi Jih opazuje, a ne naredi nič Jih ignorira Čeprav živi z njimi, jih ne mara Za vsako se zapodi ter jo na vsak način želi tudi ujeti

Drugo; _____

Kakšen odnos ima vaš pes/psi do ostalih psov? Vsakega prijazno ovoha Se ne odziva, čeprav drugi kuža ni prijazen Prijazen je le do nasprotnega spola Prijazen je le do tistih, ki jih pozna in se dobro razume Na vsakega psa renči in bi tudi napadel

Drugo: _____

Kako se vaš pes/psi obnaša/-jo pri veterinarju? Brez strahu vstopi in se dovoli pregledati Brez strahu vstopi, ob dotiku veterinarja se začne upirati, renčati Noče vstopiti v ambulanto Renči tako na ostale paciente kot na njihove lastnike in člane osebja Je prijazen tudi do ostalih pacientov

Drugo: _____

Če vaš pes/ psi postane/- jo agresiven/ -ni, kako ga/jih umirite? Nikoli agresiven

Z dotikom skušam preusmeriti pozornost nase S pasjo igračo preusmerim pozornost nase Zadržim ga, dokler se ne umiri Udarim ga Ga z vlečem stran od dane situacije

Drugo: _____

Je vaš pes/psi posesiven do svoje hrane? Dovolj, da mu vzamemo posodo s hrano Renči, če bi mu vzelo posodo s hrano Čim se mu kdo približa, začne hitreje jesti Na ukaz neha jesti, se usede zraven posode in čaka na dovoljenje, da lahko začne spet jesti V času žretja ne trpi bližine domačih

Drugo: _____

Kako bi ravnali ob srečanju psa te pasme drugega lastnika? Ga ignoriram, saj ga ne poznam Pustim da me ovohava in sam pristopi k meni Če me pes sprejema, ga pobožam Takoj ga pobožam, saj kot lastnik poznam to pasmo

Drugo: _____

Je po vašem mnenju opravičen sloves rottweiler ja kot napadalne pasme?

DA NE

*Če ne, kaj je po vašem mnenju vzrok za napadalnost?

Bi se odločili za ponoven nakup psa pasme rottweiler? DA NE

Kako bi s tremi besedami opisali karakter svojega psa/ psov pasme rottweiler?
